



Effektvurdering og scenarie - et bæredygtigt filmmiljø på Fyn

FilmFyn

Maj 2012

Manto A/S
Knabrostræde 30, 1. sal
1210 Copenhagen K
Denmark

Phone: +45 3311 0111
CVR: 2867 2322
www.manto-as.dk

Indhold

1	Formål og baggrund	3
2	Konklusion.....	4
3	Scenarie: Et bæredygtigt filmmiljø.....	6
3.1	Kritisk masse forudsætter filminvesteringer for 22. mio. kr. årligt	6
3.2	Filminvesteringer skaber markante regionaløkonomiske effekter.....	6
4	Effektvurdering af FilmFyn.....	9
4.1	Ressourcer og aktiviteter	9
4.2	Erhverv og vækst.....	10
4.3	Uddannelse og talentudvikling	13
4.4	Regional stolthed og kulturel udvikling	14
4.5	Eksposering og filmturisme	17
	Bilag 1: Metode	19

1 Formål og baggrund

FilmFyn har siden 2002 støttet filmproduktion og filmrelaterede aktiviteter på Sydfyn.

FilmFyns formål er at skabe vækst og udvikling gennem investeringer i filmproduktioner¹, der bliver udført på Sydfyn², ligesom fonden arbejder for at etablere et reelt filmmiljø på Fyn. Yderligere arbejder fonden for at styrke Fyns kulturelle identitet, som et område hvor mennesker, steder og virksomheder er involveret i film.

FilmFyn er organiseret som et offentlig/privat aktieselskab, der er etableret og ejet af de fire sydfynske kommuner (oprindeligt de daværende ni sydfynske kommuner), TV2/Danmark og Fionia Fonden. Fra januar 2012 er Kerteminde Kommune også en del af FilmFyn.

FilmFyn ønsker fremadrettet at have hele Fyn med samt regionen som bagland med henblik på at styrke fondens aktiviteter.

På den baggrund har Manto for FilmFyn udarbejdet en samlet effektvurdering af fondens virke samt vurderet hvilket investeringsniveau, der skal til for at opnå kritisk masse, forstået som et bæredygtigt filmmiljø på Fyn året rundt.

Nærværende notat er todelt og indeholder:

- Et fremtidsscenario i forhold til kritisk masse, herunder hvilke regionaløkonomiske effekter et bæredygtigt filmmiljø vil have for Fyn.
- En effektvurdering, der viser de samlede kvantitative og kvalitative effekter af FilmFyns virke for den femårige periode 2007-2011.

Metode fremgår som bilag.

God læselyst!

¹ Filmproduktioner dækker i nærværende notat over spillefilm, kort- og dokumentarfilm og tv-drama.

² Fremadrettet anvendes betegnelsen Fyn frem for Sydfyn, idet FilmFyn arbejder for at involvere og udbrede effekterne til hele Fyn, vel vidende at de hidtil opnåede effekter primært gælder for Sydfyn.

2 Konklusion

Som det er i dag, er det kun muligt at opretholde filmproduktion på Fyn 4-5 måneder om året. For at skabe den fornødne kritiske masse med filmproduktion året rundt er det **nødvendigt at øge investeringsniveauet fra de nuværende gennemsnitligt 7 mio. kr. til 22 mio. kr. årligt**. Det vil føre til en markant forøgelse af produktionsaktiviteten til glæde for både filmmiljøet og det øvrige erhvervsliv på Fyn, særligt service- og håndværksvirksomheder.

I den femårige periode 2007-2011 har FilmFyn investeret 36,1 mio. kr. i filmproduktioner, hvilket har resulteret i et regionalt forbrug på Fyn på 65,0 mio. kr. For hver 1 kr. der bliver investeret i filmproduktion, bliver der altså brugt 1,8 kr. regionalt. Filminvesteringerne alene har haft en samlet **beskæftigelseseffekt på 78 årsværk og et bidrag til bruttoregionalproduktet (BRP) på 53,3 mio. kr.** (eksklusiv diverse projekter, events, markedsføringstiltag og eksponeringsværdi for regionen³).

Vi har derudover estimeret de regionaløkonomiske effekter ved et bæredygtigt filmmiljø på Fyn. Ved den fornødne kritiske masse vil der, over en femårig periode, som minimum, blive skabt **237,5 arbejdspladser og et bidrag til BRP på 165,4 mio. kr.**

På længere sigt vil et bæredygtigt filmmiljø resultere i et **højere** forbrug regionalt per kr., som FilmFyn investerer. Ud fra vores analyse forventer vi derfor, at der med et øget investeringsniveau på 22 millioner kroner over 5 år vil blive skabt **330 arbejdspladser og et bidrag til bruttoregionalproduktet på 225,5 mio. kr.**

	Periode	FilmFyn investering (mio. kr)	Regionalt forbrug (mio. kr.)	Faktor	Beskæftigelseseffekt (årsværk)			BRP effekt (mio. kr.)		
					Direkte	Indirekte	Total	Direkte	Indirekte	Total
2007-2011	5 år	36,1	65,0	1,8	49,9	28,1	78,0	34,1	19,2	53,3
Konservativt estimat	5 år	110,0	198,0	1,8	152,1	85,5	237,6	103,9	58,4	162,4
Forventet estimat	5 år	110,0	275,0	2,5	211,2	118,8	330,0	144,3	81,2	225,5

Den samlede effektvurdering af fondens kvantitative og kvalitative effekter i perioden 2007-2011 viser en række væsentlige resultater og effekter inden for især **fire områder**:

- **Erhverv og vækst:**

FilmFyn har skabt en række resultater, nemlig nyetablerede virksomheder og investeringer i infrastruktur, øget omsætning og nye arbejdspladser i service- og håndværkerhverv og arbejde til lokale filmarbejdere. Effekten heraf forventes på længere sigt at være et bæredygtigt filmmiljø på Fyn og kritisk masse i form af kompetencer og talenter.

- **Uddannelse og talentudvikling:**

FilmFyn har været med til at skabe konkrete resultater inden for uddannelsesområdet. Resultaterne omfatter for eksempel en række nye uddannelses tilbud (eksempelvis Skolefilmfestival.dk, Edit24, Station Next, 18Frames,

³ Det vil sige regionens attraktionsværdi for borgere, turister, erhvervsliv mv.

netværket MEDIE10 og en Film-medie HF) samt CV-pleje til lokale talenter. På længere sigt vil man kunne forvente, at det vil resultere i tiltrækning af 'gamle talenter' med tilknytning til Fyn, ligesom uddannelsestilbuddene kan være katalysator for at mindske frafaldet på ungdomsuddannelserne.

- **Regional stolthed og kulturel udvikling:**

FilmFyn har haft stor betydning i forhold til regional stolthed og kulturel udvikling. De væsentligste resultater er positiv branding af Fyn og den store regionale borgerinvolvering og opbakning til FilmFyns mange tiltag og events. FilmFyn har sat Fyn på Danmarkskortet. Det vil med al sandsynlighed få øget betydning for bosætning i form af fastholdelse og tiltrækning af ressourcestærke borgere.

- **Eksponering og filmturisme:**

På resultatsiden har FilmFyn genereret markant og stigende omtale og eksponering - de seneste tre år til en samlet værdi af 11,9 mio. kr. Derudover har FilmFyn bidraget til at skabe en spirende filmturisme på Fyn. En væsentlig effekt af eksponering og filmturisme er styrkelsen af den regionale identitet.

FilmFyns indsats har altså en række væsentlige effekter, som vil blive forstærket og forøget ved et bæredygtigt filmmiljø på Fyn.

3 Scenarie: Et bæredygtigt filmmiljø

I det følgende præsenteres vores vurdering af, hvilket investeringsniveau der skal til for at opnå kritisk masse forstået som et bæredygtigt filmmiljø på Fyn året rundt, og hvilke regionaløkonomiske effekter det vil medføre i form af arbejdspladser og bruttoregionalprodukt.

3.1 Kritisk masse forudsætter filminvesteringer for 22. mio. kr. årligt

Med FilmFyns nuværende økonomiske grundlag er det i dag kun muligt at opretholde filmproduktion på Fyn 4-5 måneder om året. For at skabe den fornødne kritiske masse og dermed filmproduktion året rundt, er det nødvendigt at **øge investeringsniveauet fra de nuværende godt 7 mio. kr. til 22 mio. kr. årligt**⁴. Altså en tredobling af investeringsniveauet og en markant forøgelse af produktionsaktiviteten på Fyn. Det vil konkret give mulighed for at realisere 8-10 større filmproduktioner om året, mod de nuværende 3-4.

Den øgede produktionsaktivitet vil ikke alene være til glæde for det regionale filmmiljø, men i høj grad også det øvrige erhvervsliv på Fyn, idet **en stor del af investeringerne ender hos lokale turisme- og servicevirksomheder** (ophold, forplejning, transport) samt **håndværkere mv.** (filmudstyr, dekoration, location). Se afsnit 4.1 Erhverv og vækst for en uddybning heraf.

Vores estimat over det fornødne investeringsniveau er foretaget med udgangspunkt i FilmFyns budgetter, ekspertinterviews med to sammenlignelige svenske filmfonde, nemlig Film i Väst og Film i Skåne, og en række interviews med danske filmproducenter og lokale filmarbejdere på Fyn. Dermed er estimatet baseret på eksisterende erfaringer samtidig med at det tager hensyn til de specifikke forudsætninger på Fyn.

3.2 Filminvesteringer skaber markante regionaløkonomiske effekter

I den femårige periode 2007-2011 har FilmFyn i alt investeret **36,1 mio. kr. i filmproduktioner, hvilket har resulteret i et regionalt forbrug på Fyn i forbindelse med filmproduktionerne på 65,0 mio. kr.**⁵

For hver 1 kr. der bliver investeret i filmproduktion, **bliver der altså brugt 1,8 kr. regionalt**. Forholdet varierer naturligvis for de enkelte film og for nogle produktioner er forholdet højere end 1:2. På den anden side har FilmFyn også foretaget strategiske investeringer med henblik på at styrke det regionale filmmiljø, eksempelvis for at sikre, at der ikke blot indspilles film på Fyn, men også sker postproduktion (efterbearbejdning), og at filmmusikken til en film som Simon och Ekarne for eksempel bliver indspillet på Fyn og gør brug af Odense Symfoniorkester, i stedet for at blive indspillet i udlandet.

⁴ De 22. mio. kr. er rene investeringsmidler til filmproduktioner. Der er dermed tale om en justering i forhold til de hidtidige udmeldinger fra FilmFyn omkring behovet for et samlet budget på 21-22 mio. kr. Med de foreliggende beregninger lander det samlede årlige budget på 26 mio. kr. inklusiv administration og filmrelaterede aktiviteter som events, uddannelse og filmturisme.

⁵ Opgørelse på baggrund af cost-rapporter for samtlige 27 filmproduktioner, som FilmFyn har investeret i fra 2007-2011.

Vores vurdering af de regionaløkonomiske effekter ved et bæredygtigt filmmiljø på Fyn tager udgangspunkt i den regionaløkonomiske efterspørgselsmodel rAps⁶ sammenholdt med opgørelsen over FilmFyns investeringer og relaterede forbrug på Fyn. De estimerede effekter omfatter her alene de investeringer, der relaterer sig til filmproduktion⁷ (og ikke diverse projekter, events, markedsføringstiltag mv.). Modellen medtager heller ikke udbudseffekter, som fx filmproduktionernes eksponeringsværdi for regionen, dvs. regionens attraktionsværdi for borgere, virksomheder, turister mv.

Med udgangspunkt i rAps modellen har vi beregnet de direkte⁸ og indirekte effekter (indirekte⁹ og afledte¹⁰ effekter) opgjort i årsværk og bidrag til regionens Bruttoregionalprodukt (BRP), der er et udtryk for værdien af de varer og tjenesteydelser, som produceres i regionen¹¹.

FilmFyn har i perioden 2007-2011 investeret 36,1 mio. kr. i filmproduktion, hvilket totalt set har resulteret i **78,0 årsværk og et bidrag til BRP på 53,3 mio. kr.**

Figur 3.1 Regionaløkonomiske effekter

	Periode	FilmFyn investering (mio. kr)	Regionalt forbrug (mio. kr.)	Faktor	Beskæftigelseeffekt (årsværk)			BRP effekt (mio. kr.)		
					Direkte	Indirekte	Total	Direkte	Indirekte	Total
2007-2011	5 år	36,1	65,0	1,8	49,9	28,1	78,0	34,1	19,2	53,3
Konservativt estimat	5 år	110,0	198,0	1,8	152,1	85,5	237,6	103,9	58,4	162,4
Forventet estimat	5 år	110,0	275,0	2,5	211,2	118,8	330,0	144,3	81,2	225,5

Derudover har vi beregnet den regionaløkonomiske effekt ved et investeringsniveau på 22 mio. kr. årligt over en femårig periode (jf. estimatet for et bæredygtigt filmmiljø på Fyn).

Det konservative estimat er baseret på situationen, som den er i dag, hvor forholdet mellem investering og regionalt forbrug fortsat er 1,8. Som det fremgår af tabellen ovenfor, vil der, over en femårig periode, som minimum blive skabt **237,6 årsværk og et BRP på 162,4 mio. kr.** Set i forhold til det nuværende niveau (2007-2011) er der tale om en øget beskæftigelse på 159,6 årsværk ligesom BRP bliver forøget med 162,4 mio. kr.

Det forventede estimat er baseret på, at forholdet mellem investering og regionalt forbrug på Fyn på sigt vil blive forøget ved den fornødne kritiske masse med filmproduktioner året rundt

⁶ rAps er en forkortelse for regionalt analyse og prognose system. Modellen er udviklet af Inno Scandinavia AB.

⁷ Filmproduktioner dækker i nærværende notat over spillefilm, kort- og dokumentarfilm og tv-drama.

⁸ De direkte beskæftigelseeffekter består dels af den arbejdskraft som kræves for at producere filmen, og dels den arbejdskraft som kræves for at producere alt andet, som efterspørges direkte i forbindelse med filmen (ophold og forplejning, drift af lokaler, transportpersonale mv.).

⁹ De indirekte effekter er de spredningseffekter som opstår pga. en øget efterspørgsel blandt underleverandørerne. Restauranterne bruger fx råvarer og til transport brændstof og i forlængelse heraf service og reparationer.

¹⁰ De afledte effekter er de spredningseffekter som opstår pga. øget indkomst i regionen (som resultat af den direkte og indirekte beskæftigelseeffekt), som borgerne i en vis udstrækning bruger på varer og tjenesteydelser, som produceres i regionen og som dermed indebærer en yderligere efterspørgsel på arbejdskraft og produktion i regionen.

¹¹ Ved måling af værdiskabelse på regionalt niveau anvendes normalt en måling af den pågældende regions bidrag til bruttonationalproduktet, altså BNP (hvilket svarer til bruttoregionalproduktet, altså BRP) som fx opgøres af Erhvervsstyrelsens Regionale Statistikbank. Når bruttoregionalprodukt bruges som måleenhed for en regional filmfond, udtrykker det den økonomiske værdi af fondens investeringer inden for fondens geografiske område.

(konkret fra faktor 1,8 til 2,5). Det betyder altså, at hver filmproduktion lægger en større andel af deres samlede forbrug på Fyn end tidligere i kraft af, at der vil være et højere og bredere kompetenceniveau og flere former for ydelser¹². I det forventede estimat er den samlede beskæftigelseseffekt 330 årsværk og BRP-effekten på 225,5 mio. kr. Det svarer til en ekstra beskæftigelseseffekt på 252,0 årsværk, og at BRP øges med 172,2 mio. kr. i forhold til det nuværende niveau.

Scenarieregninger viser altså, at der er markante regionaløkonomiske effekter ved at øge investeringsniveauet til filmproduktioner således, at der kan opnås kritisk masse med filmproduktioner året rundt.

I det følgende uddyber vi de samlede effekter af FilmFyns arbejde i perioden 2007-2011.

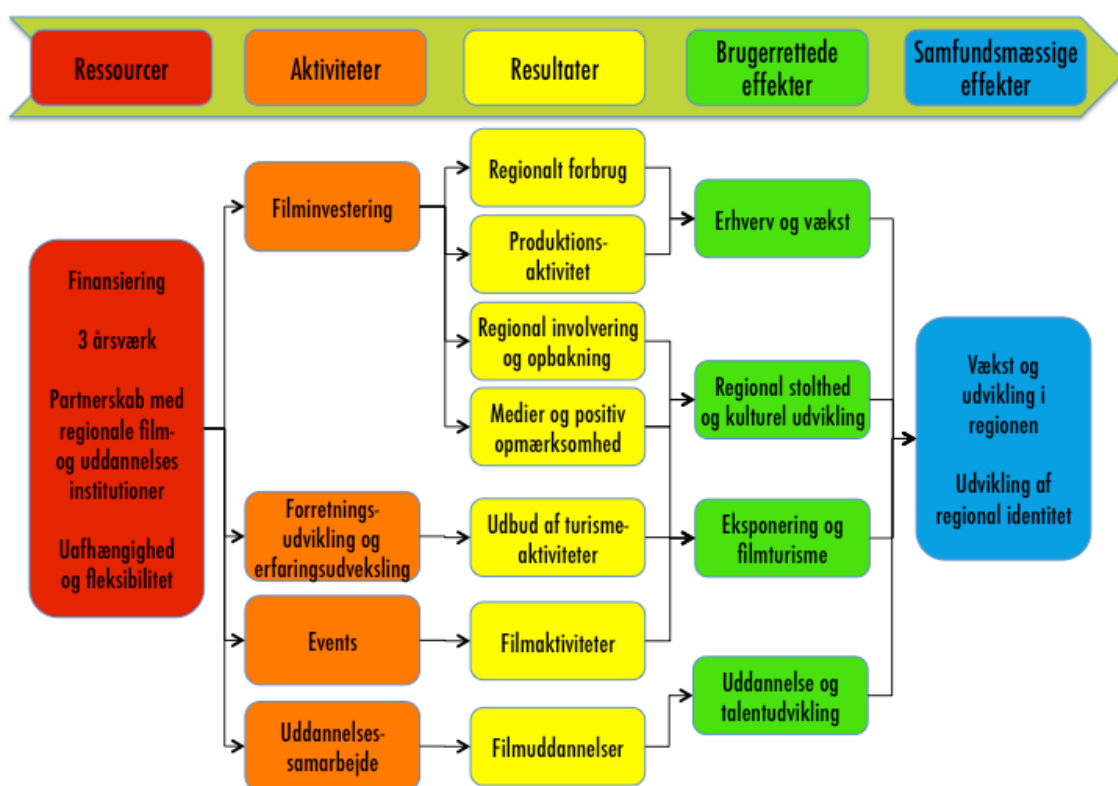
¹² Faktor 2,5 er valgt med udgangspunkt i filmmiljøet på Fyn og den forventede udvikling i forbindelse med et øget investeringsniveau. Til sammenligning er forholdet For Film i Väst 3,20 ligesom der i forbindelse med Copenhagen Film Fund opereres med et skøn på 3,25.

4 Effektvurdering af FilmFyn

Effektvurderingen er baseret på monitorering med udgangspunkt i Mantos model for Oplevelsesøkonomisk effektvurdering¹³, der er funderet i udbredt evalueringspraksis (for en uddybning se kapitel 5. Metode).

Modellen nedenfor illustrerer sammenhængen mellem de ressourcer som FilmFyn har til rådighed, over fondens aktiviteter og konkrete resultater, til de brugerorienterede og samfundsmæssige effekter af FilmFyn. De brugerorienterede effekter skal her forstås som de kortsigtede effekter for målgruppen på 1-3 års sigte, mens de samfundsmæssige effekter er de langsigtede effekter på det samfundsmæssige niveau i et 3-5-årigt perspektiv¹⁴.

Figur 4.1 Logisk model for FilmFyn



4.1 Ressourcer og aktiviteter

De væsentligste ressourcer i FilmFyn er, foruden de økonomiske midler til filminvesteringer og øvrige projekter, fondens ansatte og partnerskab med regionale film- og uddannelsesinstitutioner. Derudover er det en ressource, at FilmFyn har en stor grad af fleksibilitet og uafhængighed i kraft af organiseringen som offentligt privat aktieselskab.

I løbet af de seneste fem år har FilmFyn investeret i 27 film, heraf 4 kortfilm, 2 dokumentarfilm og 1 tv-serie. Hertil kommer filmstøtte til udviklingsprojekter og en lang

¹³ Manto & Aalborg Universitet (2011): Oplevelsesøkonomisk effektvurdering. Model og eksempler.

¹⁴ For en uddybning heraf se Cine-Regio 2012: Fokus Report: Effect Assesment of Regional Film Funds. Analysis and Guidelines for Futher Use, hvori FilmFyn fremgår som case.

række mindre kortfilmsprojekter. I 2011 investerede fonden i fem produktioner, nemlig Hemmeligheden, Avalon, Marie, Far til Fire - til søs og Skavengers.

Udover filminvesteringer og filmstøtte er FilmFyn involveret i en række uddannelses tilbud og events målrettet regionale talenter og borgere.

Desuden er FilmFyn, i regi af EU-projektet North See Screen Partners, involveret i et internationalt partnerskab med regionale film- og uddannelsesinstitutioner. Det sker med henblik på viden- og erfaringsudveksling internationalt samt forretningsudvikling i regionen, ikke mindst i forhold til udvikling af filmturisme.

FilmFyns resultater samt brugerrettede og samfundsmæssige effekter uddybes i det følgende med udgangspunkt i følgende fire temaer:

- Erhverv og vækst
- Uddannelse og talentudvikling
- Regional stolthed og kulturel udvikling
- Eksponering og filmturisme.

4.2 Erhverv og vækst

FilmFyn skaber en række resultater og effekter inden for erhverv og vækst både i filmmiljøet, og i det brede erhvervsliv i forbindelse med de filmproduktioner, der finder sted regionalt.

Resultaterne af FilmFyns aktiviteter er:

- *Nyetablerede virksomheder og investeringer i infrastruktur:* Flere af de større producenter (eksempelvis ASA Film, Zentropa, SuperSonic og Cameo Film) har valgt at lokalisere sig og investere i faciliteter på Fyn.
- *Øget omsætning og nye arbejdspladser i serviceerhvervene:* Filmholdene skaber omsætning i de sekundære erhverv herunder hotel-, restaurations- og håndværkserhvervene.
- *Arbejde til lokale filmarbejdere:* De produktioner, FilmFyn har investeret i, skaber arbejde for de lokale filmarbejdere.

På sigt er det forventeligt, at resultaterne vil føre til effekter i form af:

- *Et bæredygtigt filmmiljø på Fyn ved at flere starter virksomheder og i højere grad kan ernære sig fuld tid som filmarbejdere.*
- *Kritisk masse i form af kompetencer og talenter.*

4.2.1 Resultater

Cameo Film, ASA Film, Zentropa, Super Sonic og Film på Fyn er alle virksomheder baseret i København, der har valgt at investere i filialvirksomheder, infrastruktur, lønomkostninger og faciliteter på Fyn. I alt ti virksomheder (SMV'er) vurderes at være etableret som følge af FilmFyn. Der er i alt blevet investeret omkring 24 mio. kr., hvilket dækker over indkøb af ejendom og udstyr, etablering af lokaler og faciliteter mv. Dertil kommer løbende

driftsomkostninger. Investeringer, der udelukkende er foretaget på grund af FilmFyns tilstedeværelse på Fyn. Ingen af de etablerede filialvirksomheder har, som det er nu, fuld produktion eller fast bemanning Fyn, eftersom det vil kræve et større investeringsniveau fra FilmFyns side at gøre dette rentabelt.

Men infrastrukturen er på plads, og virksomhederne vil hurtigt kunne tilpasse sig et øget investeringsniveau med henblik på at kunne skabe en bæredygtig virksomhed på Fyn. FilmFyn er det eneste argument for, at virksomhederne har valgt at lokalisere sig på Fyn. Det samme gælder for de lokale filmarbejdere, der har valgt at tage skridtet og starte egen virksomhed eller har etableret sig som freelance filmarbejdere. Også her er FilmFyn essentiel:

"Jeg havde ikke turde starte selv, hvis FilmFyn ikke var her. Det giver mig en forventning om og udsigt til arbejde" Citat: lokal filmmedarbejder.

FilmFyn er med til at skabe erhvervs muligheder for de i alt 30-35 lokalt forankrede filmmedarbejdere. Med det nuværende investeringsniveau er filmarbejderne kun delvist beskæftigede i regi af FilmFyn og må derfor supplere med andre beskæftigelsesmuligheder lokalt og nationalt.

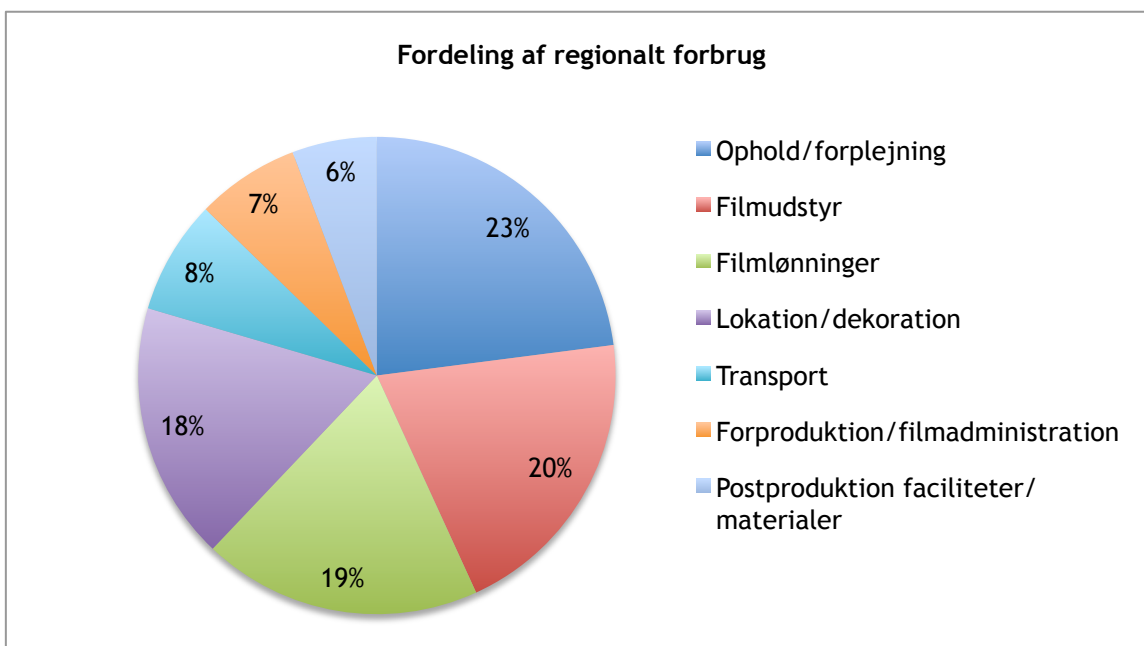
Ud over filmmiljøet er det særligt service- og håndværkerhvervene, der mærker vækst som følge af FilmFyns aktiviteter. Det gør de konkret i forbindelse med filmproduktionernes regionale forbrug. Eksempelvis har flere af hotellerne i området alene i 2011 omsat for op imod 0,5-1 mio. kr. Både i forbindelse med optagelser og relateret filmturisme.

"Udregningen er, at en medarbejder omsætter for ca. 600.000 DKK-, og derfor har det skabt 1,5 arbejdsplads i en periode, fordi vi henter ekstra hænder ind". Citat: hoteldirektør.

Ud over at filmproduktionerne giver en god belægning, så skaber det samtidig en særlig aura omkring hotellerne, at det er her filmfolk og filmstjerner overnatter, når de optager på Fyn. Filmarbejderne bidrager altså med deres tilstedeværelse til virksomheds- og destinationsbranding, der gør hotellerne mere attraktive for en bred kundegruppe.

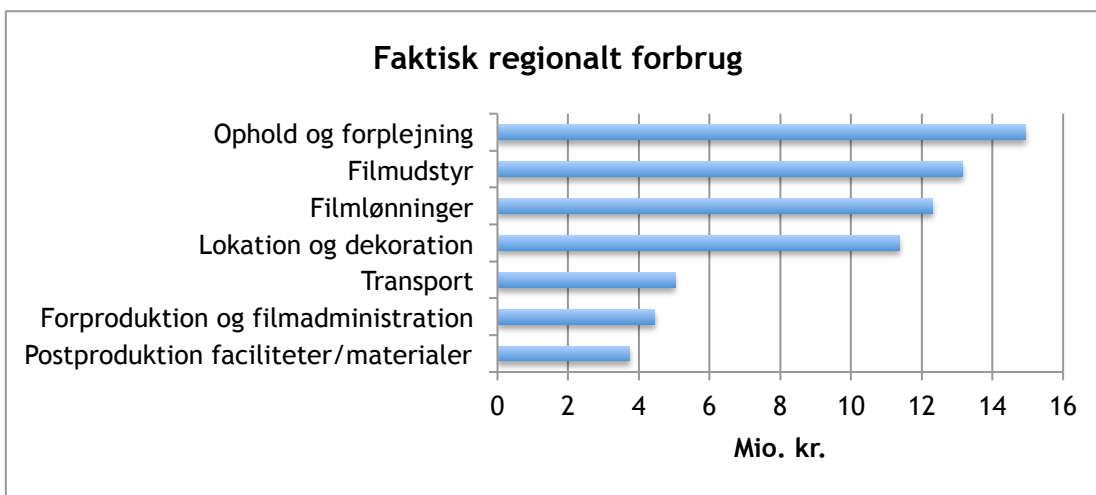
Men det er ikke kun hotellerne, der nyder godt af filmproduktionerne. Figur 4.1. viser fordelingen af det regionale forbrug og figur 4.2 det faktiske forbrug på Fyn i forbindelse med filmproduktioner i perioden 2007-2011.

Figur 4.1: Fordeling af forbruget på Fyn i forbindelse med filmproduktioner



Ovenstående fordeling er opgjort på baggrund af ti repræsentative filmproduktioner i perioden 2007-2011. Med udgangspunkt i samme fordelingsnøgle giver det følgende samlede regionale forbrug i perioden.

Figur 4.2: Fordeling forbrug på Fyn i forbindelse med filmproduktioner



4.2.2 Effekter

Argumenterne for et øget investeringsniveau i FilmFyn er, at det vil skabe et bedre fundament for et bæredygtigt filmmiljø, hvor de lokale filmarbejdere kan ernære sig fuld tid med filmrelateret arbejde, og at der vil blive etableret flere filmvirksomheder på Fyn.

4.3 Uddannelse og talentudvikling

FilmFyn har skabt konkrete resultater inden for uddannelsesområdet til trods for, at flere af uddannelsesaktiviteterne er relativt nye.

Resultaterne af FilmFyns uddannelsesmæssige aktiviteter er:

- *Nye uddannelsesaktiviteter:* FilmFyn har været katalysator for etablering af en række filmrelaterede uddannelsesaktiviteter på Sydfyn (eksempelvis Skolefilmfestival.dk, Edit24, Station Next, 18Frames, netværket MEDIE10 og Film-medie HF).
- *CV pleje til lokale talenter:* Lokale talenter, der får mulighed for at arbejde på de store filmoptagelser som fx Marie Krøyer og Hævnen, får en førsteklasses adgangsbillet til det danske filmiljø og en blåstempling, som er uvurderlig.

På længere sigt vil man yderligere kunne forvente følgende effekter som følge af FilmFyns aktiviteter og resultater:

- *Tiltrækning af 'gamle talenter':* På længere sigt vil en række af de talenter, der er udklækket på Fyn bosætte sig på Fyn, og det vil skabe arbejdspladser og vækst.
- *Katalysator for at mindske frafald på ungdomsuddannelserne:* Filmmediet kan være med til at rumme, inkludere og fastholde frafaldstruede elever på de fynske ungdomsuddannelser.

4.3.1 Resultater

I forhold til at fremtidssikre den uddannelsesmæssige kompetencemasse inden for film har FilmFyn været med til at iværksætte en række aktiviteter, som er: Skolefilmfestival.dk, Edit24, Station Next, 18Frames, netværket MEDIE10 og Film-medie HF. Disse aktiviteter har til formål at bidrage til udviklingen af filmkompetencer og talentudvikling på Fyn. Som et resultat af det arbejde er der nu i en lang række kommuner - heriblandt de sydfynske - flere end 1000 elever årligt, der gennemfører forløbet i forbindelse med skolefilmfestival.dk. Station Next har årligt 40 studerende og 18Frames optager hvert år 18 elever fordelt på seks forskellige linjer. Edit24, som har eksisteret siden 2010, har årligt 150 elever gennem mobilfilmkonkurrencen. Med MEDIE 10 er der etableret et medienetværk af undervisere fra 10. klasse-centrene rundt omkring i de fynske kommuner, ligesom det er muligt at tage en Film-medie HF på Fyn.

Derudover har FilmFyn været katalysator for, at flere af ungdomsuddannelserne, herunder gymnasier og VUC i de sydfynske kommuner, har indført film- og mediefag såvel som egentlige filmlinjer. Generelt opfattes FilmFyn som værende af stor betydning i forhold til udviklingen af filmuddannelsesaktiviteter på Fyn, idet der er en synergi mellem de involverede kommuner og FilmFyn. Kommunerne bakker op om og finansierer FilmFyn og FilmFyn bidrager med udvikling og initiativer, bl.a. inden for filmuddannelse:

"Jeg har oplevet, at der er kommet et meget større fokus på film, og at kommunerne ønsker at styrke filmmiljøet på Fyn, og det er en afsmittende effekt fra FilmFyns aktiviteter".

Citat: uddannelsesrepræsentant.

Særligt med initiativet 18Frames er der skabt øget mulighed for, at talenter, der er udklækket på Fyn, vender tilbage for at arbejde, såfremt der er arbejde til dem:

"Jeg vil faktisk gerne blive på Fyn, men jeg kan se, at jeg har brug for flere udfordringer end Fyn har, men jeg vender sikkert tilbage" Citat: uddannelsesrepræsentant.

Initiativet Station Next i Fåborg antages også at fostre nye filmskoleelever, idet Station Next i København, som har eksisteret i en længere årrække end den fynske udgave, i 2011 havde fire elever, der blev optaget på Den Danske Filmskole. Man må forvente, at samme talentudvikling vil gøre sig gældende på Fyn.

4.3.2 Effekter

Mange af uddannelsesinitiativerne på Fyn er af nyere dato, og effekterne vil derfor først indfinde sig senere, når uddannelsesaktiviteterne er mere konsoliderede, og talenterne har været ude i verden og vender tilbage til det fynske område for at arbejde:

"FilmFyn skal holde kvalificeret arbejdskraft i Vandkantsdanmark (...) og derfor er det vigtigt med uddannelse, fordi vi er første led i værdikæden" Citat: uddannelsesrepræsentant.

At så mange unge mennesker på Fyn får erfaringer med at lave film, vil på længere sigt generere flere lokale kompetencer og talenter. Det vil få en effekt for udviklingen af det lokale filmmiljø lige så vel, som det vil kunne tiltrække og fastholde arbejdskraft. I kraft af, at talenterne er lokalt udklækkede vil der være større sandsynlighed for, at disse vælger at bosætte sig på Fyn - såfremt der er arbejde til dem.

En anden langsigtet, men væsentlig effekt, er at mere film i skolerne kan være medvirkende til at mindske frafaldet på de sydfynske ungdomsuddannelser. Fyn og Region Syddanmark har som resten af Danmark et betragteligt frafald på ungdomsuddannelserne. Et øget fokus på mere konkrete og mindre boglige fag kan derfor være med til at inkludere og fastholde flere frafaldstruede elever:

" Hele begrundelsen for FilmFyn er jo at skabe vækst. Vækst er jo mange ting (...) Kompetencerne er utrolig vigtige, kombineret med at mange dropper ud af ungdomsuddannelserne. Derfor kunne man gøre en dyd ud af nødvendigheden ved at lave attraktive ungdomsuddannelser lokalt". Citat: borger på Sydfyn.

Effekten er formentligt langsigtet, men gevinsten for kommunerne vil være stor, idet FilmFyn og de filmrelaterede uddannelsesaktiviteter kan være med til at løfte en udfordring og problemstilling, som alle de fynske kommuner har og skal løse.

4.4 Regional stolthed og kulturel udvikling

FilmFyn har haft stor betydning i forhold til udviklingen af den regionale stolthed og kulturelle udvikling på Fyn.

FilmFyn har skabt en række resultater, som har betydning for borgerne:

- *Positiv branding af Fyn:* FilmFyn er med til at brande området som andet end et

trængt udkantsområde. Både direkte gennem de film, der optages. Men også fordi historien om FilmFyn er god og fortælles og genfortælles af borgerne og i medierne.

- *Stor regional involvering og opbakning til FilmFyn:* Der er en bred lokal opbakning til FilmFyn og deres aktiviteter, fordi borgerne føler de får ”noget igen” for kommunens investeringer i form af arbejdspladser og omtale.

På sigt er der med FilmFyns aktiviteter stor sandsynlighed for, at det vil have betydning for bosætning:

- *Fastholdelse og tiltrækning af ressourcestærke borgere:* FilmFyn bidrager positivt til det kreative miljø på Fyn, hvilket i samspil med andre, kulturelle initiativer er med til at gøre området attraktivt for ressourcestærke borgere.

4.4.1 Resultater

FilmFyns aktiviteter genererer positive historier, som borgerne er stolte af, og som de kan identificere sig med. Både i forbindelse med konkrete optagelser, filmrelaterede aktiviteter som Svendborg Filmdage, forpremierer, open air-visninger, Oscarfester og lignende, men også når FilmFyn uddeler filmprisen Svend¹⁵, der er Danmarks største publikumspris. Det skaber positiv opmærksomhed omkring Fyn, og borgerne er stolte af at have en aktie i succesen. Samtidig oplever FilmFyn generelt stor opbakning til deres aktiviteter blandt lokale borgere og interessenter. I 2011 var ikke mindre end 2300 borgere involverede i eller deltog i FilmFyns filmrelaterede aktiviteter (Hertil kommer deltagelsen i selve filmproduktionerne som fx. filmarbejdere og statistere).

”Det at få opmærksomhed på den måde, det sættes der stor pris på, blandt borgerne på Fyn. Man får en fornemmelse af, at man er vigtig, og at vi kan bruges til noget i Udkantsdanmark” Citat: borgerrepræsentant.

Når der optages film på Fyn, er det noget borgerne er stolte af og bakker op omkring. Det betyder konkret, at filmholdene mødes med begejstring og imødekommenhed, hvilket gør det attraktivt for producenterne at filme på Fyn sammenlignet med andre steder, hvor borgerne er trætte af filmoptagelser. De lokale filmarbejdere arbejder på filmproduktionerne og borgerne optræder som statistere i filmene, hvilket giver en særlig tilknytning. Der medvirker i gennemsnit 40 lokale statistere, når filmholdene optager på Fyn, hvilket dækker alt fra små grupper statistere til flere hundrede personer afhængig af den pågældende film.

I dag er der et stort politisk fokus på Udkantsdanmark og på, hvad der skal til for skabe udvikling og vækst og arbejdspladser i disse områder. FilmFyn er et initiativ i ’Vandkantsdanmark’, der skaber udvikling og vækst samtidig med, at borgerne er stolte af initiativet og bakker op omkring det. Det viste sig med al tydelighed, da Langeland Kommune meldte sig ud af FilmFyn i 2011. Her lykkedes det på kort tid en gruppe frivillige ildsjæle, organiseret som Film Langeland, at indsamle små 200.000 DKK fra lokale erhvervsdrivende og

¹⁵ Svendprisen arrangeres i et samarbejde mellem Svendborg Kommune, Producentforeningen, FAFID (Foreningen af filmudlejere i Danmark) og FilmFyn. .

private, der var imod udmeldingen af FilmFyn. Samtidig skabte handlingen så megen positiv opmærksomhed, at Langeland Kommune besluttede sig for at melde sig ind i FilmFyn igen.

”Vi er overbeviste om, at det giver arbejde på øen, produktionsholdene kommer herover, de overnatter, de spiser og de drikker (...) og de viser glimt af Langeland, som man ikke kan købe som turistbrochure” Citat: borgerrepræsentant.

Senest har FilmFyn i marts 2012 modtaget Svendborg Prisen, der uddeles en gang årligt til et aktiv, ”som har udvist særlige initiativer i relation til erhverv, herunder turisme, kultur eller anden indsats til gavn for det sydfynske område.”

FilmFyns aktiviteter styrker og udvikler den regionale stolthed og kulturelle udvikling på Fyn, hvilket er en meget væsentlig effekt både internt og eksternt. Internt fordi borgerne er stolte af at bo i et område, der kan tiltrække store, kendte filmproduktioner. Men også eksternt fordi filmproduktionerne og de historier, som de genererer understøtter en positiv fortælling om 'Vandkantsdanmark'. En brandingeffekt, der ikke kan købes for penge.

Et andet resultat, som styrker den lokale stolthed, ses konkret i borgernes opbakning til de film, der er indspillet på Fyn. I de lokale biografer er billetsalget og opbakningen til film produceret på Fyn overvældende stort sammenlignet med de øvrige film, der vises.

Foruden den folkelige opbakning understøttes den kulturelle udvikling omkring Film på Fyn på strategisk niveau. Faaborg-Midtfyn Kommune er fx ved at udvikle en kulturstrategi med særligt fokus på film, ligesom Kulturregion Fyn i 2011 indgik en ny aftale - hvor ét af de tre fokusområder er film. Aftalen bakkes op af Det Danske Filminstitut, der medfinansierer, så der i de kommende fire år søsættes aktiviteter, der har et særligt fokus på Film for alle, talenter og børn.

4.4.2 Effekter

Borgernes opbakning til de film, der er indspillet på Fyn, understøtter den regionale stolthed. I det hele taget understøtter FilmFyns aktiviteter og tilstedeværelse de uafhængige og små biografer, som giver et godt kulturelt modspil til Blockbuster-kulturen. Dermed bidrager biograferne aktivt til områdets kulturelle kapital, og i samspil med det øvrige kulturliv er det med til at gøre området attraktivt for borgere og tilflyttere.

En afsmittende effekt er derfor, at FilmFyn bidrager til det samlede billede af Fyn, som en kulturel 'hub', der er interessant at bosætte sig i, fordi der er en kritisk masse af kreative erhverv, kunst og kultur:

“Men også i forhold til bosætning - der har FilmFyn den effekt at de [borgere] kan se, at der er et kulturliv. Det er en præmis for, at de moderne familier fra København flytter til vores område” Citat: borgerrepræsentant.

Fremadrettet vil etableringer af nye filmrelaterede aktiviteter, events og uddannelses tilbud skabe endnu flere effekter i forhold til regional stolthed og kulturel identitet.

4.5 Eksposering og filmturisme

FilmFyn har i høj grad skabt eksposering af Fyn og bidraget til at udvikle en spirende filmturisme.

I forhold til eksposering og filmturisme har FilmFyn skabt følgende resultater:

- *Omtale og eksposering:* Omtalen over de sidste tre år er konkret målt af Infomedia til en værdi af 11,9 mio. kr.
- *Spirende filmturisme på Fyn:* FilmFyns aktiviteter har resulteret i, at servicebranchen er ved at få øjnene op for filmturisme.

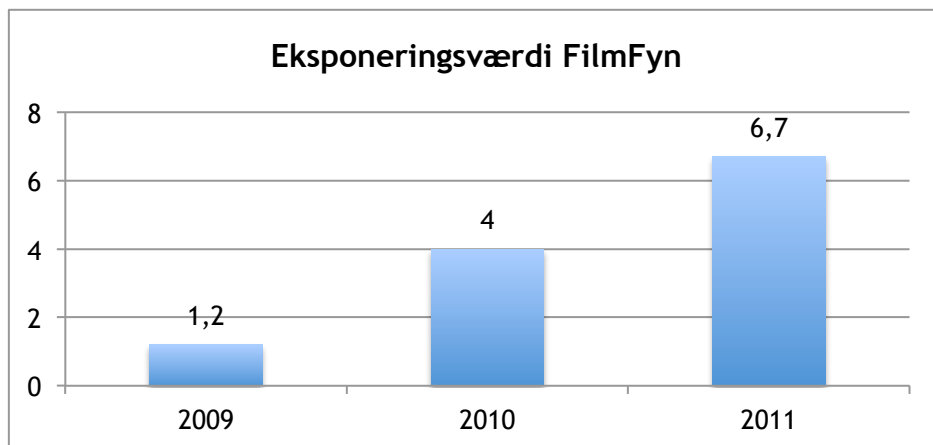
Filmturisme er et helt nyt fænomen i Danmark. Dermed er der også på Fyn kun ganske få aktører, der har forholdt sig strategisk til denne gren af turismen. Derfor vil der gå noget tid før effekterne rigtig slår igennem. Men en væsentlig effekt er:

- *Styrkelse af den regionale identitet:* Den massive eksposering er med til at styrke den regionale identitet.

4.5.1 Resultater

FilmFyn er en god historie. De lokale og nationale medier skriver flittigt om FilmFyn. Infomedia har i 2011 vurderet eksposeringen til en annonceværdi¹⁶ på 6,7 mio. kr. I 2009 var tallet 1,2 mio. kr. og i 2010 4,0 mio. kr., hvilket viser en dynamisk udvikling med stigende eksposering.

Figur 4.3: FilmFyns eksposeringsværdi



I takt med at FilmFyn er begyndt at arbejde mere strategisk med filmturisme, er turisme- og serviceerhvervene blevet opmærksomme på filmturismen som tema. Den udvikling forventes at blive styrket, i takt med at turisterne i stigende grad efterspørger tematiserede ferieprodukter.

¹⁶ Den estimerede annonceværdi beregnes ud fra artiklens størrelse/indslagets varighed x annonceringsprisen for det pågældende medie. Annonceværdien er således et udtryk for omtalens synlighed.

Særligt de fynske hoteller er ved at få øjnene op for de muligheder, der ligger i filmturisme. Det er dog svært for hotellerne at isolere filmturisterne, da de ikke altid er klar over, at de har filmturister boende. Samtidig vurderer de interviewede hoteller dog, at de har filmturister:

"Vi forventer 300-400 overnatninger om året på filmturister, der kommer for at opleve sporene af filmene" Citat: hoteldirektør.

Det stigende bevidsthed omkring filmturisme hænger ikke mindst sammen med filmprisen Svend og Svendborg Filmdage, der i høj grad også er en branchebegivenhed:

"Svend prisen og Svendborg Filmdage kan jeg måle på min omsætning, fordi de køber hele byen den uge (uge 35). Det er en rigtig god niche. Bare i filmugen omsætter vi for 1 mio. kr. Det er ikke kun værelser men også mad og dinner transportable". Citat: hoteldirektør.

De filmturister, der kommer i dag, kommer vel og mærke uden at hotellerne gør noget aktivt for at tiltrække dem. Det er hotellernes vurdering, at en fælles indsats i samarbejde med turistbureauer, Udvikling Fyn, FilmFyn, producenterne og virksomhederne (hotellerne primært) kan skabe grobund for et langt større antal filmturister. Udover specifikke filmturister, der kommer for at opleve locations, er der også de turister der kommer, fordi de for eksempel har set en *Far til fire* film og får lyst til at opleve det sydfynske øhav, uden at de i øvrigt interesserer sig for filmoptagelser og locations. Markedsføringen har med andre ord virket, og der kommer en række turister og forbrug til området, som formentlig ikke var kommet, hvis de ikke havde set filmen. I den forbindelse er det også relevant at pointere, at opbygningen af en egentlig filmturisme på Fyn, som andre steder, er afhængig af, at de film der bliver optaget rent faktisk foregår i et fynsk univers, da det vil gøre det langt mere attraktivt at være filmturist. Nogle locations slår sig nemlig op på at kunne 'forklædes' som når Prag skal illudere København i tidligere tider eller Toronto fungerer som New York. Hvis det ikke fremgår tydeligt i filmen, at den geografiske location er Fyn, har det mindre værdi i forhold til filmturisme.

4.5.2 Effekter

Filmaktiviteterne har en god afsmittende virkning. Eksponeringen er ikke kun ekstern, men også intern i forhold til den enkelte borger. Der foregår noget på det mentale plan, selvom det er svært at måle og veje. Udviklingen giver noget god energi og troen på udvikling i et udkantsområde, som bidrager positivt til den regionale identitet. Som en af interviewpersonerne beskriver det:

"Vi mangler alt hernede, vi har ingen mobildækning etc., men vi har en herlighedsværdi, der gør sig godt i kunst. Film er glamour, og der er noget forførende ved mediet" Citat: lokal filmarbejder.

Det at bo i et område, der er så attraktivt, at Bille August og Susanne Bier vil optage deres film der, har en værdi for udviklingen af den regionale identitet, som i Udkantsdanmark ellers er hårdt presset. Effekten vil akkumulere over tid i takt med, at FilmFyn bliver så konsolideret, at alle borgere kender til deres virke og eksistens.

Bilag 1: Metode

Effektvurderingen er baseret på den model for oplevelsesøkonomisk effektvurdering, som Manto har udviklet for og i samarbejde med Aalborg Universitet. En model, som vi efterfølgende har videreudviklet og tilpasset effektvurdering af regionale filmfonde¹⁷.

Den konkrete effektvurdering af FilmFyns virke i perioden 2007-2011 er foretaget med udgangspunkt i det, der i evalueringssprog kaldes monitorering. Monitorering bygger på en logisk model, der er en systematisk måde at præsentere en forståelse for sammenhængen mellem en række centrale faktorer. Den logiske model er understøttet af begrundede forestillinger om de konkrete sammenhænge og gør det muligt at opstille en årsags-virkningskæde for mål, resultater, aktiviteter og ressourcer. Alt sammen for at få mere styr på de bagvedliggende sammenhænge og for dermed at kunne vise fondens samlede kvalitative og kvantitative effekter.

Målingen i form af kvantitative og kvalitative data viser, hvordan FilmFyn har skabt forandringer for målgruppen og hvilken værdi, det har tilført. På den baggrund har vi foretaget en samlet analyse og vurdering af de kortsigtede brugerrettede effekter og de langsigtede samfundsmæssige effekter.

Vi har afviklet 28 kvalitative, personlige og telefoniske interviews med relevante virksomheder, interessenter og borgerrepræsentanter i forhold til såvel resultater og effekter som antagelser omkring investeringsniveauet for kritisk masse forstået som et bæredygtigt filmmiljø på Fyn året rundt. Interviewpersonerne har udelukkende svaret på de temaer, som de har haft forudsætninger for med henblik på at sikre et validt datamateriale.

Vi har endvidere afviklet to telefoniske ekspertinterviews med repræsentanter for Film i Väst og Film i Skåne omkring deres udvikling og vendepunkt i forhold til kritisk masse og hvilke effekter, det har medført regionalt. Film i Väst og Film i Skåne er valgt, fordi de i høj grad er sammenlignelige med FilmFyn og samtidig er mere konsoliderede med et langt højere investeringsniveau til filmproduktioner.

En triangulering af de kvantitative og kvalitative metoder har skabt en solidt og velunderbygget fundament for effektvurderingen af FilmFyns aktiviteter, hvori både de hårde og bløde effekter er dokumenteret.

Følgende personer er blevet interviewet:

- Anders Engelbrecht, Ejer Engelbrecht Construction og Construction Fyn
- Anders Lindved, Belyser/filmfotograf og elev på 18Frames
- Andreas Rostock, Direktør, Cameo Film Fyn
- Carsten Nielsen, Fagchef Turisme, Udvikling Fyn
- Claus Birk, Ejer, B-Film
- Claus Brunse, Direktør, Hotel Fåborg Fjord
- Claus Christian Koch, ejer CCKock og repræsentant for Oplevelsernes Academy
- Flemming Helsted, Ejer, Documentary.dk

¹⁷ Cine-Region Focus Report 2012.

- Gitte Rahbæk, Daglig leder og ansvarlig for filmturisme, Turist- og Erhvervsforening Langeland
- Holger Brodersen, Direktør, Hotel Christiansminde
- Jannich Grønnemose, lokal freelance filmarbejder
- Julie Linn Milling, STV Mayday og ejer af virksomheden Some like it real
- Karsten Westh, Medlem af Film Langeland og borger på Langeland
- Katarina Krave, Finanschef Film i Väst.
- Klaus Lauridsen, Ejer, Matrix Film
- Lars Mitch Fischermann, Ejer, Supersonic
- Lauge Voigt, ejer Voigt, lokal enmandsvirksomhed
- Leon Nørgaard, ejer Lion:art, lokal enmandsvirksomhed
- Louise Vesth, Producer, Zentropa
- Marcella L. Dichmann, Producent, ASA Film
- Mettemarie Bjerregaard, Projektleder, Skolefilmfestival.dk
- Mikael Woelke, Leder, Station Next i Fåborg
- Ralf Ivarsson, Direktør Film i Skåne
- Signe Leick, Producer, SF-Film
- Søren Stensbo-Schmidt, Borger på Sydfyn
- Thomas Dahl, lokal freelance filmarbejder
- Thomas Kristensen, Ejer, Film på Fyn
- Tom Pelle Jensen, Direktør, Hotel Svendborg
- Trine Skov Maarssø, Uddannelsesvejleder, VUC Fåborg
- Troels Mylenberg, Chefredaktør Fyns Amts Avis og borger på Sydfyn.